

กระทุ่ม

Neolamarckia cadamba (Roxb.) Bosser

วงศ์ RUBIACEAE

ชื่อพื้นเมือง : ตะกู ตะโกสั้ม ตุ่มชี้หนู ตุ่มหลวง ตุ่มพราย

ไม้ต้น

ผลัดใบช่วงสั้น สูงได้ถึง 30 เมตร แตกกิ่งข้างตามแนวราบ เป็นกระจุกต้นปลายต้นเมื่ออ่อนลำต้นยาวตรง แล้วเจริญขึ้นมีเรือนยอดรูปไข่แผ่กว้าง กิ่งห้อย เปลือกสีน้ำตาลอมเทาอ่อน เรียบเมื่ออ่อน เมื่อแก่ขึ้นจะแตกเป็นแผ่นหยาบ ใบกว้าง 5-14 ซม. ยาว 10-30 ซม. ออกตรงข้ามในแนวระนาบเดี่ยวรูปขนานถึงรูปไข่หรือกึ่งรูปไข่กลับ ปลายทุ้งแหลมกว้าง โคนทุ้งกลมหรือรูปหัวใจตื้นค้อยข้างเบี้ยว ใบอ่อนสีเขียวอ่อนมีขนนุ่ม ใบแก่เนื้อคล้ายใบบาง สีเขียวใบมัน ด้านบน ด้านล่างมีสีเขียวออกเหลือง เกือบทั้งสองด้านหรือมีขนเล็กน้อยด้านล่าง เส้นใบ 10-20 คู่เห็นชัดตรงและขนานกันโค้งแต่ไม่เชื่อมกันเส้นใบย่อยเป็นซี่บันได การใบยาว 1.5-4 ซม. ตายอดรูปโคนแคบมีขนเหนียวเคลือบปกคลุมด้วยหูใบรูปสามเหลี่ยมยาว 1-2.5 ซม. ซึ่งร่วงเร็วและทิ้งรอยแผลเป็นวงชัดกึ่งเล็กเรียว กิ่งอ่อนแบน กลวง ดอกสีขาวดอกแก่สีส้มอ่อน ออกเป็นช่อกระจุกลมแน่นขนาด 4-6 ซม. ออกดอกที่ปลายกิ่งก้านช่อดอกยาว 2-5 ซม. มีใบประดับคล้ายใบ 1-3 ใบ แต่ละดอกแนบชิดกันแต่ไม่เชื่อมติดกันไม่มีใบประดับย่อยแทรกอยู่หลอดกลีบเลี้ยงยาว 2 มม. ปลายเป็นพู่แคบ 5 พูยาว ± 2.5 มม. เกือบด้านนอก หลอดกลีบดอกยาว 5-6 ซม. ปลายเป็นพู่แคบ 5 พู ยาว 2-3 มม. เรียงซ้อนเหลื่อมในหลอดกลีบเลี้ยงทั้งสองด้าน เกสรตัวผู้มี 5 อัน ก้านชูอับเรณูและอับเรณูแคบยาว 1.5 มม. ติดที่ส่วนบนของหลอดโผล่พ้นคอหลอดดอก ก้านเกสรตัวเมียยาว 10-20 มม. รวมยอดเกสรตัวเมียรูปกระบองแคบโผล่พ้นกลีบดอก ผลออกเป็นกระจุกลมห้อยขาด 3-5 ซม. สุกสีส้มอมเหลืองและมีเนื้อผลย่อยขนาด 2-3 มม. รูปโคนมีกลีบเลี้ยงติดทนเป็นวงที่ปลายผผเบียดกันหลวมๆแต่ไม่เชื่อมติดกันเมื่อแก่ไม่แตกแต่กว้างขึ้นและเป็น 4 ส่วนที่ปลายมีดเล็กไม่มีปีก ขนาด ≤ 0.5 มม. พบทั่วไปในภาคใต้ ในป่ารุ่นหรือชายป่าดิบที่ต่ำหรือป่าดิบ-ป่าไผ่ค่อนข้างเปิด

ข้อมูลอ้างอิง : ไขมอน การ์ดเนอร์ พินดา สิทธิสุนทร กองกานดา ชยามฤต, ไม้ป่าภาคใต้ - พิมพ์ครั้งที่ 1 - กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คปฟ. 2558 768 หน้า.

ภาพประกอบ : ภาพขวา, ภาพกลาง <https://medthai.com/%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%97%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%A1/>

ภาพซ้าย : <http://www.dnp.go.th/botany/mindexdictdetail.aspx?runno=286>

ศูนย์วิจัยและพัฒนานวัตกรรมอุทยานแห่งชาติ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
National Park Research and Innovation Development Center (Suratthani Province)

